RELATORIA I CONCLUSIONS DEL II CONGRÉS DE DRETS DELS ANIMALS

9 D'OCTUBRE 2026 A LA SEU DE L'IL.LUSTRE COL.LEGI DE L'ADVOCACIA DE MATARÓ

TAULA 1 "Permisos laborals per a la cura d'animals de família: realitat, límits i perspectives"

Modera: Sra. Claudia Galan, vicepresidenta de la Comissió CPDA de l'Il.lustre Col·legi d'Advocats de Mataró.

Ponents:

- **Il·lma. Sra. Eva Díaz Cerezo**, magistrada del Tribunal d'Instància de Barcelona Secció Social Plaça 33.
- **Sr. Oriol Cremades Chueca**, professor agregat de Dret del Treball i de la Seguretat Social de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i col·laborador expert de la Coordinadora de Professionals per la Prevenció d'Abusos (CoPPA).
- **Il·ltre. Sr. Rafael Díaz Mir**, advocat especialista en Dret Laboral.

La taula rodona «Permisos laborals per a la cura d'animals de família: realitat, límits i perspectives» va permetre abordar, des de diferents perspectives jurídiques, una qüestió cada vegada més present en l'àmbit de les relacions laborals: l'encaix de les necessitats de cura dels animals de família dins del marc normatiu vigent. El debat va partir d'una realitat social evident, com és la importància creixent que els animals de companyia tenen en l'entorn personal i familiar de moltes persones, en contrast amb l'absència d'una regulació laboral específica i clara que doni resposta a situacions com la seva malaltia, una urgència veterinària o la seva mort.

Des de la perspectiva judicial, la magistrada **Eva Díaz Cerezo** va analitzar les possibilitats que ofereix actualment l'ordenament jurídic per donar resposta a aquests conflictes quan arriben als tribunals. Una part especialment rellevant del debat es va centrar en el possible encaix d'aquestes situacions en l'article 37.9 de l'Estatut dels Treballadors, que regula el dret de les persones treballadores a absentar-se per causes de força major quan existeixin motius familiars urgents relacionats amb familiars o persones convivents.

La seva intervenció va permetre plantejar fins a quin punt una situació urgent relacionada amb un animal de família podria trobar cobertura en aquest precepte i quins

són els límits que comporta una interpretació d'aquest tipus davant l'absència d'una menció expressa als animals en la norma. Igualment, es van analitzar les conseqüències que poden derivar-se d'una eventual sanció o acomiadament motivats per aquestes absències i les circumstàncies en què podria arribar a plantejar-se, més enllà de la improcedència, la nul·litat de la decisió empresarial.

En aquest sentit, també es va obrir un debat sobre quins requisits haurien de concórrer perquè una sanció o un acomiadament poguessin constituir una vulneració de drets fonamentals i, en conseqüència, donar lloc a la nul·litat. Una de les qüestions que va suscitar també debat va ser la possibilitat que aquesta nul·litat es produís quan l'empresa tingués coneixement de la condició animalista de la persona treballadora i l'acomiadament estigués motivat per aquesta circumstància.

Aquesta reflexió va donar lloc a un altre interrogant: què significa jurídicament ser animalista i quins elements haurien de concórrer per apreciar una vulneració de drets fonamentals, especialment pel que fa a l'existència d'indicis de discriminació i a la vinculació entre aquestes conviccions i l'acomiadament.

Aquesta aproximació judicial va donar pas a la intervenció **d'Oriol Cremades Chueca**, que va abordar la qüestió des d'una perspectiva legislativa i va posar de manifest les dificultats de pretendre solucionar únicament mitjançant la interpretació judicial una realitat que no ha estat regulada expressament pel legislador. La seva intervenció va permetre contrastar algunes de les possibilitats interpretatives plantejades des de la perspectiva judicial i, especialment, discutir si l'article 37.9 de l'Estatut dels Treballadors constitueix realment una base normativa suficient per donar cobertura a aquests supòsits.

En aquest context, Cremades va exposar la proposta formulada davant del Ministeri de Treball en matèria d'absències laborals vinculades a la cura dels animals de companyia i va defensar la conveniència d'abordar aquesta realitat mitjançant una regulació específica. Es va destacar que legislar sobre permisos laborals i altres mesures complementàries relacionades amb la cura o la mort dels animals de família no constitueix ja una qüestió merament prospectiva, sinó una necessitat jurídica de present.

La regulació expressa d'aquestes situacions es va plantejar no només com una mesura de protecció de les persones treballadores, sinó també com un instrument de seguretat jurídica per a les empreses i per al conjunt dels operadors jurídics. Una normativa clara permetria delimitar els supòsits que justificarien l'absència, la durada dels permisos, el seu eventual caràcter retribuït o no retribuït i les garanties associades al seu exercici, evitant que aquestes qüestions depenguin exclusivament de la interpretació casuística dels tribunals.

Durant el debat també es va posar en valor el paper de la negociació col·lectiva. Davant la inexistència d'una regulació legal específica, els convenis col·lectius poden constituir una via especialment útil per reconèixer permisos, mesures de flexibilitat o mecanismes de conciliació relacionats amb la cura dels animals de família. No obstant això, també es va advertir que aquesta solució pot generar diferències importants entre sectors i empreses, motiu pel qual la negociació col·lectiva pot complementar una futura regulació legal, però difícilment substituir-la de manera general.

Finalment**, Rafael Díaz Mir** va traslladar la qüestió a la pràctica quotidiana de l'advocacia laboralista, analitzant què succeeix quan el conflicte ja ha arribat al despatx professional. Des de la perspectiva de la persona treballadora, es van examinar els problemes que es plantegen quan aquesta ha estat sancionada o acomiadada per haver-se absentat del lloc de treball davant una situació relacionada amb la salut o la cura del seu animal.

Es va abordar quina documentació convé aportar per justificar l'absència, la importància d'acreditar la urgència i inevitabilitat de la situació, les possibilitats d'invocar l'article 37.9 de l'Estatut dels Treballadors i els diferents arguments que poden articular-se davant una eventual impugnació judicial. Aquesta anàlisi va permetre constatar que, en l'actual marc normatiu, la persona treballadora es troba sovint en una posició essencialment reactiva: en comptes de disposar prèviament d'un dret clar a sol·licitar un permís, es veu obligada a defensar posteriorment la justificació de la seva conducta davant d'una sanció empresarial.

La situació també va ser analitzada des de la perspectiva empresarial. La inexistència d'una regulació específica col·loca igualment l'empresa en una situació d'incertesa, ja que ha de valorar si una determinada absència és justificable, si pot ser objecte de sanció i quina resposta resulta proporcionada. Aquesta inseguretat pot acabar generant decisions disciplinàries que posteriorment siguin discutides davant la jurisdicció social, amb el consegüent increment de la litigiositat i dels problemes organitzatius.

Precisament aquesta doble perspectiva —la del treballador que no disposa d'un dret clarament reconegut i la de l'empresa que no disposa d'un marc segur per prendre decisions— va constituir un dels principals punts de coincidència entre les diferents intervencions.

En conjunt, la taula va posar de manifest que la falta d'una regulació expressa sobre les absències laborals vinculades a la cura dels animals de família genera una situació d'inseguretat jurídica que afecta totes les parts de la relació laboral. El debat entre la interpretació judicial de les normes existents, la necessitat d'una futura intervenció legislativa i les dificultats que es plantegen en la pràctica professional va permetre evidenciar la conveniència d'avançar cap a un marc normatiu més clar i previsible.

La regulació d'aquests permisos, complementada adequadament per la negociació col·lectiva, podria contribuir a passar d'un model actual essencialment reactiu i litigiós a un sistema preventiu, en què persones treballadores i empreses coneguessin anticipadament els seus drets, obligacions i límits. En definitiva, la sessió va evidenciar que la cura dels animals de família ha deixat de ser una qüestió aliena al Dret del Treball i s'ha convertit en un dels àmbits en què l'evolució de la realitat social planteja al legislador el repte d'oferir una resposta jurídica clara, coherent i segura.

12:30h - 14:00h.- TAULA 2: "La Llei 7/2023 en acció: aplicació pràctica, reptes i criteris interpretatius"

Modera: Excma. Sra. Maria Pastor Santana, degana de l'Il.lustre Col·legi d'Advocats de Mataró.

Ponents:

- **Sra. Isabel Garcia Ruiz,** advocada.
- **Sra. Laia de Balanzó Aguilar**, cap del servei de civisme i convivència i benestar animal de l'Ajuntament de Mataró.
- **Sra. Carme Vázquez**, presidenta de l'Associació GRAPA Grup de suport a les actuacions policials amb animals.

La ponència de la **Isabel García** va analitzar l'evolució del marc jurídic de protecció animal, destacant el reconeixement dels animals com a éssers vius dotats de sensibilitat i la coexistència de la normativa estatal, autonòmica i local. Especialment, es va centrar en la comparació entre la Llei estatal 7/2023 i el Decret legislatiu 2/2008 de Catalunya, posant de manifest els avenços, les diferències i les dificultats interpretatives que comporta la seva aplicació conjunta.

Es van examinar qüestions com la prohibició del sacrifici, les obligacions dels titulars d'animals de companyia, la cria i comercialització, la gestió de les colònies felines, els registres d'identificació i l'enduriment del règim sancionador. També es van evidenciar les limitacions de la legislació estatal, especialment per l'exclusió de determinats animals i activitats del seu àmbit de protecció.

Com a conclusió, es va destacar que, malgrat els importants avenços legislatius, persisteixen obstacles que dificulten una protecció animal efectiva i homogènia. Entre aquests, destaquen la manca de desplegament reglamentari, les contradiccions normatives, la descoordinació administrativa, la insuficiència de recursos municipals i la

manca de criteris unificats en determinades obligacions, com l'assegurança de responsabilitat civil.

Cal avançar cap a una major coherència legislativa, completar el desenvolupament reglamentari i reforçar la coordinació entre administracions, evitant desigualtats territorials i garantint una aplicació efectiva de la normativa.

En definitiva, el repte és superar la fragmentació normativa i les exclusions que generen contradiccions ètiques, per construir un sistema jurídic més coherent, garantista i inclusiu, en què la protecció dels animals respongui a la seva condició d'éssers sensibles i no depengui exclusivament de la seva utilització o de l'activitat a la qual estiguin destinats.

La ponència de **Laia de Balanzó** va posar de manifest els principals reptes que planteja l'aplicació efectiva de la Llei 7/2023, de protecció dels drets i el benestar dels animals, especialment des de l'àmbit municipal. La nova normativa representa un avenç significatiu, però també comporta més responsabilitats per als ajuntaments en matèria de recollida i atenció d'animals, gestió de colònies felines, inspecció, control i potestat sancionadora.

Es va destacar la complexitat derivada de la coexistència de la normativa estatal, autonòmica i local, així com la necessitat de disposar de criteris interpretatius homogenis i d'un desplegament reglamentari adequat. Especialment rellevant és la importància de construir expedients administratius sòlids, amb actes d'inspecció rigoroses, proves suficients i actuacions degudament motivades, que garanteixin la seguretat jurídica i permetin adoptar mesures efectives i proporcionades.

La ponent va fer una reivindicació expressa sobre la necessitat de millorar la formació del personal que atén les trucades al servei d'emergències 112 en matèria de protecció animal. Va assenyalar que, actualment, sovint no es disposa dels coneixements necessaris per orientar adequadament la ciutadania davant de situacions de maltractament o desprotecció animal. En aquest sentit, va reclamar que el personal del 112 rebi formació específica que li permeti informar sobre els procediments que cal seguir, canalitzar correctament les denúncies i derivar les incidències als organismes competents, evitant així que la manca d'orientació esdevingui un obstacle per a la protecció efectiva dels animals.

Com a conclusió, el principal repte no és únicament disposar d'una legislació avançada, sinó garantir-ne l'aplicació real i efectiva. Això exigeix dotar les administracions de recursos suficients, professionalitzar els serveis, reforçar la formació jurídica i tècnica, prevenir l'abandonament i tenir presents les situacions de vulnerabilitat social.

Cal avançar cap a un model de gestió local basat en la prevenció, la intervenció àgil i la coordinació permanent entre administracions, cossos policials, professionals de l'advocacia, òrgans judicials, serveis d'emergències i entitats de protecció animal.

En definitiva, protegir els animals no consisteix només a aprovar normes, sinó a construir un sistema públic capaç de transformar-les en actuacions concretes, eficaces i jurídicament garantistes, assegurant també que la ciutadania disposi d'una resposta adequada quan denuncia una situació que requereix protecció o intervenció.

La ponència de la **Carme Vázquez**, presidenta de l'associació GRAPA (Grup de Suport a les Actuacions Policials amb Animals), va posar de relleu la importància de l'actuació policial en la protecció efectiva dels animals i la necessitat de reforçar la formació, la sensibilització i els recursos dels cossos policials davant les situacions de maltractament i abandonament.

Es va destacar el paper fonamental de la col·laboració ciutadana en la detecció de possibles vulneracions dels drets dels animals, especialment en l'àmbit privat, tot recordant que correspon als professionals policials comprovar els fets, investigar-los i recollir les proves necessàries. En aquest sentit, la primera intervenció policial resulta determinant per garantir que les actuacions puguin tenir continuïtat administrativa o judicial.

A través de casos pràctics, es van evidenciar les dificultats que encara existeixen en l'aplicació de la normativa i es va posar especial èmfasi en la connexió entre el maltractament animal i altres formes de violència, particularment la violència de gènere, en què els animals poden ser utilitzats com a instruments de coacció i control.

Com a conclusió, va destacar que la protecció animal exigeix una actuació coordinada, continuada i eficaç entre la ciutadania, els cossos policials, les administracions, els serveis veterinaris, les entitats de protecció animal i els operadors jurídics. Aquesta coordinació ha d'anar acompanyada de formació especialitzada, recursos suficients i compromís institucional.

La protecció dels animals constitueix una cadena de responsabilitats compartides: la ciutadania alerta, la policia comprova i documenta, i les administracions i la justícia donen continuïtat a les actuacions. Si falla una sola baula, el reconeixement legal dels drets dels animals corre el risc de quedar reduït a una declaració sense efectivitat real.

16:15h - 17:30h.- TAULA 3: Cap a una gestió ètica de la fauna urbana i periurbana: convivència, control i protecció"

Modera: Magda Pujol, periodista i membre de la Comissió de Protecció dels Drets dels Animals d'aquest Consell de l'Advocacia Catalana

- **Sr. Manel López Béjar**, degà de la facultat de veterinària de la UAB.
- **Sra. Yolanda Valbuena**, advocada i directora de la Fundació Altarriba.
- **Sra. Núria Murlà**, advocada membre de la Comissió CPDA de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona.

El **Manel López Béjar** va centrar la seva intervenció en la necessitat de replantejar les estratègies de gestió de la fauna salvatge, especialment pel que fa al control de les poblacions de senglars, i va presentar una alternativa basada en el control de la fertilitat.

Va explicar que la gestió del medi ambient té conseqüències directes sobre les poblacions humanes i animals. En aquest sentit, va destacar l'increment generalitzat de les poblacions de senglars arreu d'Europa, afavorit per la desaparició dels seus depredadors naturals i per l'abundància de recursos alimentaris i fonts d'aigua.

El ponent va qüestionar l'eficàcia del sacrifici com a única mesura de control poblacional. Com a exemple, va assenyalar que a Espanya s'ha passat de sacrificar aproximadament 50.000 senglars anuals durant els anys noranta a uns 300.000 actualment, sense que això hagi comportat una reducció efectiva de les poblacions. També va exposar el cas de Collserola, on l'any 1997 es van sacrificar 750 dels 1.500 senglars existents i, tanmateix, l'any següent la població havia recuperat la xifra inicial.

Davant d'aquesta realitat, va presentar el projecte impulsat l'any 2018 des de la Facultat de Veterinària de la UAB, basat en el control de la fertilitat de les femelles mitjançant la vacunació. Segons va exposar, aquesta metodologia ha demostrat una eficàcia especial quan s'aplica a femelles joves i, a més, pot contribuir al control sanitari i a la reducció del risc de transmissió de malalties zoonòtiques.

Malgrat els resultats obtinguts, va manifestar les dificultats per aconseguir la continuïtat del projecte davant la manca de receptivitat de l'Administració.

La ponència va posar de manifest la necessitat d'avançar cap a una gestió de la fauna salvatge fonamentada en l'evidència científica, la prevenció i l'aplicació de mètodes alternatius al sacrifici sistemàtic. L'experiència exposada demostra que l'eliminació massiva d'exemplars, per si sola, no garanteix una reducció sostenible de les poblacions de senglars, mentre que el control de la fertilitat es presenta com una eina que mereix ser considerada dins d'una estratègia integral de gestió.

La **Yolanda Valbuena** va abordar la necessitat de substituir els mètodes tradicionals de captura i sacrifici d'aus urbanes per sistemes de gestió ètics, eficaços i ajustats a dret, posant especial èmfasi en les obligacions de les administracions públiques.

La ponència va analitzar el marc jurídic europeu, estatal i català, destacant la Directiva 2009/147/CE relativa a la conservació de les aus silvestres, la Llei 7/2023 de protecció

dels drets i el benestar dels animals i el Decret legislatiu 2/2008 de Catalunya. Va remarcar que la normativa obliga a prioritzar els mètodes no letals i que qualsevol excepció ha d'estar degudament motivada, fonamentada en evidències científiques i sotmesa als principis de necessitat i proporcionalitat.

Des d'una perspectiva científica, va destacar els resultats dels estudis de la Universitat Autònoma de Barcelona sobre l'ús de la nicarbazina com a mètode anticonceptiu, que van acreditar reduccions poblacionals del 55,26%, amb projeccions de fins al 71,5%. També va defensar els colomars ecològics i les mesures preventives de gestió urbana.

La directora de la Fundació Altarriba va advertir que els contractes establerts amb empreses de control de plagues per capturar i exterminar aus no tenen cabuda legal a l'Estat Espanyol en base a diversos Decrets de la Fiscalia de Medi Ambient, la Llei estatal 7/23 de Benestar Animal i l'aval científic contra el mètode letal. En aquest sentit, ja hi ha hagut denúncies a la Sindicatura de Greuges que han obligat als Ajuntaments a prescindir de mètodes letals i apostar per mètodes ètics de control poblacional.

Finalment va exposar les eines jurídiques per exigir responsabilitats, especialment el dret d'accés a la informació ambiental, els recursos administratius i judicials i la intervenció dels organismes de garantia.

Com a conclusió, Yolanda Valbuena va insistir que el control ètic de les aus urbanes no és només una exigència legal i social, sinó també una qüestió d'eficàcia. Segons va exposar, els mètodes tradicionals de captura i sacrifici resulten inútils i provoquen un efecte rebot que pot incrementar la població fins a un 95%. Per contra, el control de la natalitat i la gestió ètica dels entorns urbans permeten assolir un equilibri real, sostenible i respectuós amb els animals. Va concloure amb un missatge contundent: les administracions públiques tenen l'obligació d'aplicar aquests criteris de gestió ètica, no com una opció voluntària, sinó com un deure legal que han de complir necessàriament.

La ponència de la **Núria Murlà** va abordar els reptes jurídics i pràctics de la gestió de les colònies felines urbanes a Catalunya, especialment arran de l'aprovació de la Llei 7/2023, que estableix un nou marc de protecció dels gats comunitaris i atribueix als ajuntaments la responsabilitat de gestionar-ne les poblacions mitjançant programes planificats, amb criteris de benestar animal.

Es va destacar la importància del mètode CER (captura, esterilització i retorn), del cens i seguiment continuat de les colònies, de l'atenció veterinària i de la col·laboració amb les entitats de protecció animal i les persones cuidadores. Així mateix, es va analitzar la necessitat de compatibilitzar la protecció dels animals amb la convivència ciutadana, establint protocols per gestionar els conflictes veïnals i les incidències en espais públics i privats.

Una qüestió especialment rellevant que es va mencionar va ser la prohibició general de traslladar o reubicar colònies felines, excepte en els supòsits legalment previstos i degudament justificats. Qualsevol intervenció excepcional ha de fonamentar-se en informes tècnics, valorar les alternatives disponibles i garantir la protecció dels animals, amb les corresponents garanties administratives i veterinàries.

Com a conclusió, es va posar de manifest que la gestió ètica de les colònies felines exigeix superar les actuacions puntuals i avançar cap a una política pública estable, preventiva i coordinada. Cal reforçar els recursos municipals, completar els protocols d'actuació, garantir la formació i el suport a les persones cuidadores i assegurar una coordinació efectiva entre ajuntaments i Generalitat.

En definitiva, la protecció dels gats comunitaris no pot quedar condicionada exclusivament a les pressions veïnals o als interessos urbanístics, sinó que ha de respondre a decisions tècnicament fonamentades, jurídicament motivades i respectuoses amb el benestar animal. El repte és transformar les obligacions legals en una gestió continuada, responsable i efectiva que garanteixi la convivència i la protecció dels animals.

17:30h - 19:00h.- TAULA 4: "Dret penal i protecció animal: maltractament, responsabilitat i resposta judicial"

Modera: Sra. Olga Ortiz, advocada i presidenta de la Comissió de Dret Animal de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Mataró.

- **Excm. Sr. David Rocamora Borrellas**, advocat penalista, president de la Comissió CPDA del CICAC i degà de l'Il.lustre Col·legi de l'Advocacia de Tarragona.
- **Il·lma. Sra. Izaskun Nazara Lacambra**, magistrada suplent adscrita a l'àmbit del Tribunal Superior de Justícia del País Basc i magistrada secció família de l'Audiència de Bizkaia.

Les intervencions d'aquesta taula han posat de manifest que, malgrat els avenços legislatius dels darrers anys en matèria de protecció animal, encara existeix una distància significativa entre el reconeixement jurídic de la protecció dels animals i l'efectivitat de la resposta penal davant les conductes de maltractament.

Les dades de la Fiscalia, amb 1.232 procediments per maltractament animal durant l'any 2025, evidencien la dimensió d'una problemàtica que exigeix una resposta judicial rigorosa, proporcionada i eficaç.

La ponència del **David Rocamora** va abordar l'evolució de la jurisprudència penal en matèria de protecció animal i els principals reptes jurídics i pràctics que planteja la defensa dels animals, especialment en relació amb l'activisme animalista.

En primer lloc, va destacar que el maltractament animal no es limita a les agressions físiques, sinó que també pot produir-se per omissió, quan les persones responsables incompleixen els deures de cura i atenció. Així mateix, va analitzar diverses resolucions del Tribunal Suprem relatives a la responsabilitat penal per la mort de múltiples animals, la continuïtat delictiva i les conseqüències jurídiques de no posar fi al patiment d'un animal.

A partir de la seva experiència professional, va exposar diferents procediments judicials, entre els quals un cas greu de maltractament en una explotació ramadera. Aquest exemple va permetre evidenciar les dificultats pràctiques que comporta el decomís cautelar d'animals, especialment per la manca d'instal·lacions, recursos i espais adequats per acollir-los. En aquest sentit, va reclamar una implicació més gran de les administracions públiques per garantir que les mesures judicials de protecció siguin realment efectives.

Un altre dels eixos centrals va ser el paper fonamental de l'activisme animalista en la denúncia de situacions de maltractament i en la defensa dels drets dels animals. Mitjançant exemples com les protestes contra el Toro de la Vega o les actuacions en explotacions ramaderes, va reflexionar sobre els límits de l'acció reivindicativa, la protecció constitucional del dret de manifestació i la necessitat de valorar les motivacions dels activistes en els procediments penals.

Finalment, va insistir en la importància del rigor jurídic i probatori, especialment quan es pretén accedir a domicilis per rescatar animals, atès que aquestes intervencions requereixen una justificació suficient i una ponderació adequada dels drets en conflicte.

Com a conclusió, la intervenció va posar de manifest que els avenços legislatius i jurisprudencials en protecció animal han d'anar acompanyats de recursos materials, una actuació administrativa eficaç i una aplicació judicial rigorosa. Només així serà possible transformar el reconeixement jurídic de la protecció dels animals en una tutela real i efectiva.

La magistrada **Izaskun Nazara Lacambra** va abordar l'evolució de la protecció penal dels animals, centrant la seva intervenció en els principals problemes jurídics i probatoris que planteja la persecució dels delictes de maltractament animal, així com en la resposta que ofereixen els tribunals.

La ponència va examinar l'evolució legislativa del delicte de maltractament animal i del bé jurídic protegit, amb especial atenció a les conductes que poden generar responsabilitat penal, tant per acció com per omissió. En aquest àmbit, va tractar la

posició de garant dels responsables dels animals, l'incompliment dels deures de cura, la gravetat de les lesions i la necessitat d'acreditar la relació causal entre la conducta i el resultat lesiu.

Mitjançant l'anàlisi de diferents resolucions judicials, incloent-hi jurisprudència de Biscaia i casos relatius a situacions d'abandonament assistencial, desnutrició, enverinament i lesions, es van identificar qüestions controvertides sobre la qualificació penal dels fets, la valoració de la prova i l'abast de la responsabilitat.

Un altre dels aspectes tractats va ser la responsabilitat civil derivada del delicte, especialment pel que fa a les despeses veterinàries, les indemnitzacions per danys morals, la legitimació de les entitats protectores i les costes processals.

Finalment, la magistrada va dedicar una part de la presentació a les dificultats probatòries d'aquests procediments, destacant el valor dels informes veterinaris, els límits de la prova indiciària i les possibilitats d'impugnació de les resolucions judicials. En aquest sentit, va abordar els criteris pràctics per preparar recursos d'apel·lació, distingint entre la discrepància sobre els fets provats i els errors en la seva qualificació jurídica.

La taula conclou que la protecció penal dels animals exigeix no només un marc normatiu adequat, sinó també una aplicació judicial rigorosa, fonamentada en una correcta interpretació dels tipus penals i en una activitat probatòria sòlida. La jurisprudència posa de manifest la importància dels deures de cura dels responsables dels animals, la necessitat de valorar adequadament el patiment i les lesions, i el paper essencial de la prova veterinària. L'efectivitat de la tutela penal dels animals depèn, en bona mesura, de la capacitat dels operadors jurídics per acreditar els fets, identificar correctament les responsabilitats i utilitzar adequadament els instruments processals disponibles, sempre amb respecte a les garanties pròpies del procés penal.